

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 9 februari 1932 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för landsfiskalen B. J. Mjöberg från viss ersättnings-skyldighet jämte en i ärendet väckt motion.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 8 januari 1932 avläten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 20, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva att landsfiskalen i Fässbergs distrikt Bengt Julius Mjöberg må befrias från honom genom Askims, Västra och Östra Hisings och Sävedals domsagas häradsrätts dom den 8 september 1931 ålagd skyldighet att till kronan utgiva 3,671 kronor 17 öre jämte lösen.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till statsrådsprotokollet.

Motion.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förcheft en i andra kammaren av herr *Olsson* i Mora väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 397, vari hemställts, att Kungl. Maj:ts proposition nr 20 icke må av riksdagen bifallas.

Av statsrådsprotokollet framgår, att Mjöberg hos Kungl. Maj:t anhållit om befrielse från skyldighet att utgiva ersättning för den förlust, som genom Mjöbergs försummelse drabbat kronan vid försäljning av fastigheten $\frac{3}{50}$ mantal litt. Ed Balltorp nr 1 Kronogården i Mölndals stad.

Rörande de närmare omständigheterna i ärendet inhämtas vidare följande.

Genom brev till domänstyrelsen den 11 oktober 1912 förordnade Kungl. Maj:t om försäljning i fyra lotter av förra överstelöjtnantsbostället Balltorp nr 1 Kronogården i Fässbergs socken. I enlighet härmed försålles en av berörda lotter, benämnd $\frac{3}{50}$ mantal litt. Ed Balltorp nr 1 Kronogården, till Karl Wilhelm Jansson mot en köpeskilling av 3,710 kronor. Sedan köparen den 15 mars 1924 inbetalt en tiondel av köpeskillingen med 371 kronor samt avlämnat in-teckningsförbindelse för ogulden köpeskilling å återstående beloppet, 3,339 kronor, översände länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län den 29 november 1924 denna skuldförbindelse till landsfiskalen i Fässbergs distrikt med anmodan att söka in-teckning i hemmanslotten.

Såsom t. f. landsfiskal i distriktet tjänstgjorde då Arvid Börjesson.

Denne lämnade sitt förordnande den 22 maj 1925, då Mjöberg tillträdde tjänsten såsom landsfiskal tillsvidare i distriktet.

Under sitt förordnande hade t. f. landsfiskalen Börjesson vid olika tillfällen ämnat ingiva skuldförbindelsen till häradsrätten för inteckning men därvid erfarit, att köparen ännu icke sökt lagfart å fånget.

Lagfart beviljades den 21 april 1925.

Sedan köparen erhållit egnahemslån å 8,500 kronor mot avlämnande av inteckningsförbindelser å samma belopp, sökte Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap inteckning i förenämnda fastighet, och meddelade häradsrätten den 1 september 1925 inteckning å dessa skuldsedlar i fastigheten.

Först den 10 september 1926 redovisade Mjöberg ärendet med inteckningshandling enligt ordern den 29 november 1924. Denna inteckning hade häradsrätten beviljat den 27 juli 1926, vadan kronans inteckning i ansende till förmånsrätten kom att gälla efter hushållningssällskapets.

På ansökan av hushållningssällskapets egnahemsnämnd försålde egendomen å exekutiv auktion den 5 juni 1930, och inropades denna av sällskapet för 8,000 kronor. För gäldande av kronans fordran, utgörande kapital 3,339 kronor och ränta för tiden 1 januari 1928—5 juni 1930 332 kronor 17 öre eller tillhoppa 3,671 kronor 17 öre, lämnade köpeskillingen sålunda ej någon tillgång.

I avgiven förklaring över en anmälan från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län till domänstyrelsen om förberörda förhållanden medgav Mjöberg, att ifrågavarande inteckningsärende, som av honom mottagits vid hans tillträde av tjänsten, råkat komma i glömska. Härigenom hade inteckningen icke sökts inom den i 11 kap. 2 § jordabalken stadgade tid och kronan sålunda gått miste om sin förmånsrätt.

Under framhållande att Mjöberg på grund av sin försummelse syntes vara ansvarig för den förlust, kronan sålunda lidit, utverkade domänfiskalen på uppdrag av domänstyrelsen stämning å Mjöberg med yrkande, att han måtte förpliktas att till kronan genast utgiva 3,671 kronor 17 öre. Den 8 september 1931 förpliktade Askims, Västra och Östra Hisinges och Sävedals domsagas häradsrätt Mjöberg att till kronan emot kvitto utgiva nämnda belopp jämte vad kronan kunde visa sig hava utgivit i lösen till häradsrättens protokoll i målet.

Domänstyrelsen har förklarat sig intet hava att erinra mot att framställning i anledning av Mjöbergs ansökan göres hos riksdagen om beloppets efterskänkande.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har med hänsyn till de omständigheter, sökanden anfört, tillstyrkt framställning till riksdagen om beloppets efterskänkande.

Statskontoret har — efter erinran, att riksdagen i ett flertal fall helt eller delvis efterskänkt belopp, som befattningshavare i statens tjänst varit skyldiga utgiva till kronan — anfört, att dylika fall hade vid begäendet

av de fel och försummelse, som föranlett ersättningsskyldighet, förelegat sådana omständigheter, som åtminstone i viss grad kunnat anses ursäktade felet eller försummelsen. Statskontoret ville också erinra, att riksdagens jordbruksutskott i utlåtande nr 27/1930 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående av ersättningskrav mot jägmästaren C. E. L. von Sydow anförde, att, då det gällde efterskänkande av sådan betalningsskyldighet till statsverket, som för en tjänsteman uppstått på grund av försummelse att iakttaga givna föreskrifter, stor försiktighet och återhållsamhet givetvis måste visas från statens sida. Den försummelse, vartill landsfiskalen Mjöberg gjort sig skyldig, bestode i glömska att i tid hos domstol söka viss in-teckning. Det ville synas statskontoret, som om de omständigheter, som föranlett ifrå-gavarande försummelse, knappast vore av den art, att de borde föranleda ett efterskänkande av kronans fordran mot Mjöberg. I alla händelser syntes ett efterskänkande endast böra ske mot villkor, att Mjöberg, i likhet med vad som bestämdes beträffande jägmästaren Erik Danielsson (se prop. nr 30/1925 och jordbruksutskottets utlåtande nr 12/1925), av det utdömda beloppet, 3,671 kronor 17 öre jämte lösen, erlade en del, förslagsvis 400 kronor.

Justitiekanslersämbetet har intet haft att erinra mot vad statskontoret anför i ärendet.

Departementschefen har, då han för sin del ansåge förmildrande omständigheter starkt tala till sökandens förmån, velat tillstyrka, att Mjöberg helt befrias från den honom ålagda ersättningsskyldigheten.

Motionen. Motionärerna ha såsom stöd för sin hemställan i huvudsak anför följande.

Riksdagen har visserligen tidigare i åtskilliga fall helt eller delvis efterskänt belopp, som befattningshavare i statens tjänst varit skyldiga att utgiva till kronan. Någon gång har riksdagen funnit anledning uttala, att stor försiktighet och återhållsamhet givetvis måste iakttagas, då det gäller efterskänkande av sådan betalningsskyldighet till statsverket, som för en tjänsteman uppstått på grund av försummelse att iakttaga givna föreskrifter. Då ett efterskänkande icke desto mindre skett, har förutsättningen varit, att vid begäendet av fel och försummelse, som föranlett ersättningsskyldighet, förelegat sådana omständigheter, som åtminstone i avsevärd grad kunnat anses ursäktade felet eller försummelsen. I nu ifrå-gavarande fall har den försumlige gjort sig skyldig till glömska, och de omständigheter, som föranlett denna försummelse, kunna näppeligen anses vara av den art, att de böra föranleda ett efterskänkande av kronans hela fordran.

Utskottet. Jordbruksutskottet vid 1930 års riksdag har i ett då föreliggande ärende (utlåtande nr 27) anför, att då det gällde efterskänkande av sådan betalningsskyldighet till statsverket, som för en tjänsteman uppstått

på grund av försummelse att iakttaga givna föreskrifter, stor försiktighet och återhållsamhet givetvis måste från statens sida iakttagas. Utskottet intar alltjämt samma ståndpunkt och delar därför statskontorets och justitiekanslerns tvekan, huruvida de omständigheter, som föranlett ifrågavarande försummelse, äro av den art, att de böra föranleda ett efterskänkande av kronans fordran. Samma uppfattning har också i motionen framförts. Emellertid har utskottet ansett att i förevarande fall även bör komma i betraktande, att ett ersättande av hela det utdömda beloppet måste antagas bliva i hög grad betungande för sökanden och innebära ett lidande, som knappast heller står i rimlig proportion till den försummelse, han låtit komma sig till last. Utskottet anser dock, att sökanden med hänsyn till denna försummelse ej bör helt befrias från ersättningsskyldighet. Av vad motionärerna anfört synes framgå, att de icke ställa sig främmande för en lösning av frågan i sådan riktning. I avslutning till vad statskontoret i dylikt fall ifrågasatt får utskottet därför föreslå, att efterskänkandet av kronans fordran sker under villkor, att sökanden av det utdömda beloppet erlägger 400 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen i anledning av förevarande proposition måtte medgiva, att landsfiskalen B. J. Mjöberg må befrias från honom genom Askim, Västra och Östra Hisings och Sävedals domsagas häradsrätts dom den 8 september 1931 ålagd skyldighet att till kronan utgiva 3,671 kronor 17 öre jämte lösen under villkor, att han till statsverket inbetalar 400 kronor,

2) att motionen II:397 må anses besvarad genom vad utskottet ovan anfört och hemställt.

Stockholm den 9 februari 1932.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 4.